



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>



Indbydelseskraft

til

den offentlige Examen


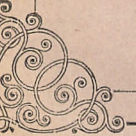
i

Kolding lærde Skole

i Juli 1853.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Dvíst.



Indbydelseskrist

til

de offentlige Examina

i

Rolding lærde Skole

i Juli 1853.

1. De vocibus et locis quibusdam scriptorum Latinorum in lexicis plerisque non satis recte explicatis. Part. III^{ta}. Scr. *C. F. Ingerslev*.
 2. Skolefterretninger af Rector Professor Ingerslev.
-

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Dviist, Bog- og Kobetrykker,

Badstuestræde 124.

I.

**De vocibus et locis quibusdam scriptorum Latinorum
in lexicis plerisque non satis recte explicatis.**

Part. III.

Scriptisit

C. F. Ingerslev,
Mag. Art.

Evanescere. Dicunt in lexicis, hoc verbum, ubi improprie adhibetur, significare *perire, leviolem fieri, vim et vigorem perdere*; et in his subsistunt. Non convenit huic intèrpretationi locus Livii 2. 48. 3, ubi queruntur patres, "*nimia gloria luxuriare et evanescere vividum quondam illud Kæsonis ingenium*"; etenim "luxuriant" ea quæ nimium virium et vigoris habent, non quæ id, quod antea habuerunt, perdunt. Imo est *vanum fieri, vana ambitione duci, blive forføngelig og vindig (eitel und windig werden)*.

Hesternus. Quum *heri, hesternus* etc. dicitur, ab hodierno, ut constat, die computatio fit, et significatur dies eum antecedens, quo quis ita loquitur aut scribit. Non autem, quantum vidi, observatum est in lexicis, adjectivum *hesternus* etiam ita adhiberi, ut ab alio tempore ratio ducatur, et significetur dies eum antecedens, quo aliud quiddam factum sit, = prior, præcedens (*forrig, foregaaende, vorig, vorhergehend*), ut ad tempus præteritum respiciatur. Ita Livius 1. 51. 7 loquitur: "*suspectam fecit rem et ingenium Turni ferox et oratio hesterna* = pridie habita. Liv. 2. 51. 7 "*postero die luce orta, non-nihil et hesterna felicitate pugnæ ferox*" etc. = prioris diei fel., successu quo pridie pugnatum erat. Liv. 27. 14. 2: "*pugnatum utrimque aliquanto, quam pridie, acrius est, Poenis ad obtinendum hesternum decus annitentibus, Romanis*" etc. (*hest. d.* = gloriam pridie partam). Apud poetas idem sæpius factum (Ovid. A. A. 3. 154;

Virg. *Æn.* 8. 542. Haud dubie etiam adverb. heri eodem modo usurpatur, sed eius rei exempla non inveni. Simile est, quod cras interdum de omni tempore futuro dicitur (Hor. *Od.* 1. 9. 13 “*quid sit futurum cras, fuge quærere*”).

Inopinatus. Quum hæc vox alias sensu passivo dicatur, a Livio interdum active = *inopinans* usurpata est. 21. 52. 10 ita scribit: “*Sparsos et isiomponctos, ad hoc graves præda plerosque quum inopinatos invasisset*”, et 34. 13. 3: *nocte ferme proficiscebantur, ut et quam longissime a castris procederent et inopinatos opprimerent.* Utroque loco omnes fere codices ita habent et ita editur: lexicorum scriptores hi duo loci (utrum plures sint, nescio) fugisse videntur.

Levis. Falso dicitur in lexicis plerisque hoc adjectivum idem significare posse quod *facilis*. Nam Liv. 5, 23 pro *levissimum* nunc ex optimis codicibus scribitur *lenissimum*; quod Horatius *Od.* 2. 4. 11 dixit “*Pergama fessis Græcis leviora tolli*”, manifeste dictum est ob imaginem verbo *tolli* (*ophæve, borttage*) indicatam, ut hoc dixerit poeta, Trojam ob Hectorem ademptum jam levius onus (minus graven) esse Græcis eam tollentibus, elevantibus, abolentibus; “*cibus levior*” apud Celsum 1. 18 non est cibus facilior ad concoquendum, sed stomachum minus gravaus (*som ligger lettere i Maven, den Magen weniger beschwerend*), item Hor. *Od.* 1. 31. 15 “*leves malvæ*”; denique Quintilianus 5. 6. 3 quum de iurejurando loquens hæc dicit: “*eum, qui nullo deferente jurare sit paratus — quam id, quod affert, leve ac facile credat, ostendere*”, “*leve*” manifeste sensu vulgari dixit = *non magni ponderis, parvi momenti*, per *facile* significavit, sine difficultate a tali homine impetrari posse, ut juret. Eodem modo quum dicitur *leviter ferre* aliquid, voc. *leviter* propriam significationem retinet nec est i. q. *facile*.

Naufragium. In omnibus, quæ quidem inspexi, lexicis, hoc verbum a Lucretio 2. 552 ita adhibitum dicitur, ut significet *tempestatem* (*Storm, Sturm*). Sed nulla est necessitas illo loco a vulgari interpretatione huius nominis (“*mange og store Skibbrud*”) discedendi. Quum Lucretius

*Sed quasi, naufragiis magnis multisque coortis,
Disjectare solet magnum mare transtra, cavernas,
Antemnas, proram, malos, tonsasque, natanteis,
Per terrarum omneis oras fluitantia aphiustra
Ut videantur etc.*

dixit, vel verba “*per terrarum omneis oras*” ostendunt, poetam illam multitudinis notionem (“*multis*”) non ad tempestates retulisse (id quod omnino per se minus aptum erat, quoniam plures uno tempore tempestates esse non possunt), sed ad naves locaque in quibus illæ naufragio perirent; sensus est igitur: “*navibus magnis multisque in multis locis naufragio funditus pereuntibus*” (“*wenn viele und grosse Schiffbrüche entstanden sind*”).

Nefas. Dicunt hoc verbum uno loco *) ita adhibitum esse, ut significet “*id quod fieri non possit*”: ita enim interpretanda esse verba Horatii Od. 1. 24. 20 *Levius fit patientia, Quicquid corrigere est nefas*. Poeta autem non hoc tantummodo dixit, hominem non posse fata corrigere, sed ne debere quidem, quippe fas non esse, ea ex animi nostri sententia mutare velle, quæ deorum voluntate nobis accidant; “*corrigimus*” enim ea, quæ

*) Olim duobus locis Ciceronis quoque ad illam vim huic verbo vindicandam usi sunt nonnulli. Verum Verr. II. 4. 34. 75 Segestani non negant fieri posse, ut Dianam illam Verri tradant, sed dicunt, sibi non licere illud facere, piaculum se commissuros, si simulacrum illud homini impudentissimo tradant; et Off. 2. 7. 33 Panætius *potuit* certe dicere, utilia interdum cum honestis pugnare, sed ei non licuit hoc dicere, in se auctoremque disciplinæ suæ peccaret, si hoc diceret.

prava et vitiosa sunt, inestque huic verbo reprehensionis et castigationis notio. Itaque recte h. l. in scholiis nefas explicatur ἀθέμιστον, non recte autem adjicitur ἀδύνατον, quasi hoc idem significet. Cfr. Sophocl. frag. 521 Dind.: ἀλγεινά, Πρόκνη, δῆλον· ἀλλ' ὅμως χρεών Τὰ θεῖα θνητοὺς ὄντας εὐπετῶς φέρειν.

Obsidio. Si ab editore Germanico lexicī Forcelliani discedas, non animadvertisse videntur scriptores lexicorum singularem huius vocis apud Cornelium Nepotem (fortasse etiam apud alios, sed exempla tantummodo ex illo afferuntur) usum, quo “non περιβάθησιν significat sed occupationem, coercendi quoddam genus, non expugnandi causa circumjectis militibus sed in ipso loco occupato positus, institutum” (*Besætning ved militær Magt, das Besetzthalten durch Truppen*). Pelop. 3. 3 *patriam obsidione liberavit* = liberam reddidit, quum antea præsidio Lacedæmoniorum arcem tenente illis servire cogeretur. Pertinet hic usus substantivi ad similem usum verbi *obsidere*, quum dicitur pro *tenere, occupare* (“obsidere Italiam præsidiiis”, “palus obsessa salictis” et quæ sunt similia).

Officio. Si apud Lucretium 5. 887 vera est scriptura *officiū* (Lachmannus Marullum secutus scripsit *occipit*, ut olim vulgo edebatur), equidem hoc ita explicandum putaverim, ut sit = *accedit et munus suum explet, munere suo fungitur*; quod munus quale sit, sequentia verba indicant. Si hæc vera sunt, in verbo illo ita adhibito latet vis substantivi quod est *officium*.

Partitio. Non satis accurate vertunt tantummodo *Inddeling, Eintheilung, Abtheilung*; est etiam i. q. distributio, *Uddeling, Vertheilung*, ut quum dicitur “p. ærarii” (Cic. *Sest.* 24. 54), “p. prædæ” (Cic. *Off.* 2. 11. 40).

Opportunus. Dicunt, hoc adjectivum sæpe esse i. q. *expositus, obnoxius, objectus*, redduntque *udsat, ausgesetzt, preisgegeben*. Non negamus, in multis locis

commode ita reddi posse; negamus, ita totam vim huius adjectivi exprimi. Illis enim adjectivis tantum hoc significatur, fieri posse, ut malum, cui res vel homo expositus dicitur, ei accidat, quum *opportunus* præterea significet, aptam et accommodatam esse rem ad vim sive calamitatem illam recipiendam: habet igitur *opportunus* ubique notionem commoditatis et occasionis oblatae. Ita "*injuriae opportunus*" (ætas puerilis Liv. 2, 13; civis Romanus Liv. 28. 19) est is, cui non solum injuria facile fieri potest, sed cuius natura aut condicio talis est, ut commodam injuriæ inferendæ occasionem præbeat; "*loca opportuna*" Liv. 34, 25 sunt "*loca hosti aggredienti commoda*", quæ natura sua facilem aditum habent, quemadmodum Liv. 27. 28 dicitur *oppidanos per muros urbisque opportuna loca in stationibus disponunt*, et Liv. 30. 12 *præsidio circa portas opportunaque moenium dimisso*: significantur non tantum loca, in quæ impetus fieri possit, sed loca hostibus adorientibus commoda, præ ceteris apta per quæ hostes urbem adoriri possint. Item Livius 7. 23 quum *Romanos percussos pavore rata, simul opportuniore, quod intentum maxime operi essent*, dixit, "*aptiores in quos impetus fieret*" intellexit; Liv. 6. 24 *Romanus cedentem hostem effuse sequendo in iniquum locum pertractus, opportunus huic eruptioni fuit* est i. q. commodam occasionem præbuit eruptionis faciendæ, quam fieri voluerunt Volsci". Idem in reliquis locis tenendum.

Proximus — secundus (proxime — secundum). In differentia horum verborum constituenda viri docti a recta via eo aberrasse mihi videntur, quod eam magnitudine intervalli, quod inter duo interesse significatur, definiendam esse putaverunt: scilicet "*proximum* dici quod vel magno intervallo a re aliqua distet, modo ne quid aliud propius eam sit, *secundum* autem quod sine intervallo, ordine et quasi in serie quadam alterum excipiat". Ita

Heusinger ad Cic. Off. 2. 3. 11 rem exponit, eumque sequuntur plerique *); auctorem huius sententiæ habere videntur Nonium, cuius verba (p. 524 Merc.) hæc sunt: *Proximum dicebant veteres non solum adhærens et adjunctum, verum etiam longe remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium exstitisset*; laudat ad hæc locum Virgilio *Æn.* 5. 320. Volunt itaque, *secundum* esse plus quam *proximum*. Verum rursus alii (Beier ad Cic. Off. l. c.) contrarium probari posse putant nominatim ex loco Quinctiliani 10. 1. 53, de quo mox dicetur. Si locos scriptorum antiquorum diligentius inspexeris, multos reperies, ubi *secundus* de rebus satis longo intervallo ab altera separata dictum est, alios**), ubi *proximus* et *secundus* ita adhibentur, ut appareat, scriptores ea utique non magnitudine intervalli indicati differre voluisse. Neque huic interpretationi convenit usus verbi *proximus* de tempore recentissimo, proxime elapso. Ita autem hæc duo verba differre arbitror, ut *proximus* etc. rem aliquam ex omnibus minimo intervallo ab altera sejunctam esse, *secundus* autem, notionem ordinis et seriei asserens, indicet, rem ad idem genus eundemque ordinem pertinere, quo altera pertineat: quum res *proxima* ab alia esse dicitur, hoc tantum significari puto, nullam aliam ea conjunctionem esse alteri rei; quum *secunda* dicitur, eiusdem generis et ordinis, atque

*) Ramshorn *Synonymik* 2, p. 483: *Secundus der zweite, der auf den ersten folgt, der Zahl und dem Range nach. Proximus der nächste, von einem Ziele durch den kleinsten Zwischenraum unter den übrigen ihm nahen Gegenständen getrennt.*

***) Eius generis est locus Ciceronis *Fin.* 3. 16. 52: *quorum ordo proxime accedit, ut secundus sit, ad regium principatum*; quum enim quod *secundus* est inde sequi dicatur, quod proxime accedit, certe *secundus* non per se maius quiddam quam *proxime* significare potest.

res altera, dici mihi videtur. Itaque maius aliquod certe plerumque significatur verbo *secundus*; sed alia ratione atque voluerunt illi. Consideremus locos aliquot. Primum hac sola ratione commode explicari posse mihi videtur locus notissimus Horatii Od. 1. 12. 17 sqq., ubi de Jove hæc canit poeta:

*Unde nil maius generatur ipso,
Nec viget quidquam simile aut secundum:
Proximos illi tamen occupavit
Pallas honores.*

Satis languida efficitur sententia, si poeta hoc tantum dixisse putatur, nullum ex diis ita ad Jovem accedere, ut exiguo intervallo ab eo distet, Palladem autem tantum appropinquare, ut saltem nemo propius accederet. Imo hoc dicit poeta, Jovem tanto maiorem et graviorem esse ceteris diis, ut nullus eorum ei similis sit nec secundus ab eo numerari possit h. e. eiusdem ordinis putandus sit, ad quem ille pertineat (illos esse quasi inferioris cuiusdam generis); proxime tamen (propius quam ceteros) ad eum honore et maiestate accedere Palladem. Cic. Off. 3. 2. 11: *proxime autem et secundum deos homines hominibus maxime utiles esse possunt.* H. l. item maius aliquod verbo *secundum* adjicitur: facultate juvandi homines non solum proximum a diis locum obtinent, sed tantum prodesse possunt, ut hac quidem in re deos fere æquent, cum iis in eodem genere poni possint. Quintilianus inst. oral. 10. 1. 53 de Antimacho ita loquitur: *In Antimacho vis et gravitas et minime vulgare eloquendi genus habet laudem. Sed quamvis ei secundas fere Grammaticorum consensus deferat, et affectibus et jucunditate et dispositione et omnino arte deficitur, ut plane manifesto appareat, quanto sit aliud proximum esse, aliud secundum.* Ad quem locum *Buttmannus* in Add. hæc ascripsit: “*proximum esse nihil aliud est quam admodum prope accedere; contra*

secundum esse significat priorem esse tertio et reliquis". Vir doctus idem sensisse videtur quod ego, sed rem non satis nec sibi nec aliis explicavit. Hoc dicit auctor: "quamvis ei secundas deferant Grammatici, mihi aliter iudicandum videtur. Concedo, eum proxime (propius quam ceteros) accedere (ad Homerum), non autem ita, ut secundus ab eo numerari debeat i. e. ut in eodem genere atque hic ponendus sit; imo eos comparari et ita quodammodo coniungi nolo; ut appareat" etc. Ubi hæc verba non sibi opponuntur, scriptores sine magno discrimine hoc vel illo usi sunt; ut Quinctil. 10. 1. 58; 62, 72, 74; nullus autem illorum locorum iis repugnat, quæ supra de diversa vi et natura verborum nostrorum exposuimus. Quinctil. 10. 1. 86 quum dicit *Afer Domitius mihi interroganti, quem Homero crederet maxime accedere*, "*Secundus*," inquit, "*est Virgilius, propior tamen priori quam tertio*", hoc intelligit, in ordine quem cogitatione instituit omnium poetarum epicorum, et Græcorum et Latinorum, Virgilium secundum locum obtinere, ita tamen *) ut ad Homerum is propius accedat quam ad ipsum qui deinde sequuntur. Cicero Brut. 47. 173 hæc scribit: "*Duobus igitur summis, Crasso et Antonio, L. Philippus proximus accedebat, sed longo intervallo proximus. Itaque eum, etsi nemo intercedebat, qui se illi anteferret, neque secundum tamen neque tertium dixerim. Nec enim in quadrigis eum secundum numeraverim aut tertium, qui vix e carceribus exierit, quum palmam jam primus acceperit; nec in oratoribus, qui tantum absit a primo, vix ut in eodem curriculo esse videatur*". Ad hunc locum maxime provocarunt ut

*) Adverbii *tamen* hæc vis esse videtur, ut significet, Virgilium, ut omnes, Homero longe inferiorem quidem esse, nec ei æquiparari posse, ita tamen, ut longius etiam ab ipso distet is, cui tertius locus tribuitur. Cfr. § 87 "*Ceteri omnes longe sequuntur*".

demonstrarent, magnitudine intervalli discrimen verborum nostrorum constitui. Sed vel verba Ciceronis extrema (*vix — videatur*) ostendunt, eum aliud quiddam spectasse et hoc ipsum, quod nos volumus, cogitasse, eum, qui tanto præcedentibus posterior sit, cum illis omnino non comparandum nec ad eundem, quo illos, ordinem (certantium) referendum esse. Propterea eum *secundum* nominari non vult, quoniam qui *secundus* dicitur non extra ordinem et genus alterius esse intelligitur, sed in eadem serie, atque ille, sit necesse est, sive magno sive exiguo intervallo ab eo distat; id autem h. l. sententiæ Ciceronis repugnaret, quum illos homines comparatione inter eos instituta iungi nollet. Cornel. Nep. Pelop. 4 de Pelopida “*Denique*”, inquit, *hæc fuit altera persona Thebis, sed tamen secunda ita, ut proxima esset Epaminondæ*”. Quorum verborum hic est sensus: Pelopidas nonnisi secundas partes Thebis egit; sed ita secundum locum tenuit (i. e. Epaminonda omnino inferior fuit nec ad summas pervenit), ut ad laudes et virtutes Epaminondæ propius quam ullus alius accederet, nec multum ab Ep. distaret.

Remoramen. Hoc substantivum, quod uno tantum loco exstat, Ovid. Met. 3. 567 (*Et crescit rabies, remoraminaque ipsa nocebant*), reddunt in lexicis *retardatio, die Verzögerung, Abhaltung*. Repugnat et analogia quam dicunt ceterorum nominum in syllabam *men* exeuntium, et loci ratio. Intelliguntur ea, quæ ad illum (Pentheia) a furore retinendum spectabant, admonitiones et consilia propinquorum.

Revocamen. Idem de hoc nomine (ab Ovidio solo bis adhibito) valet, quod de *remoramine*; falso redditur in lexicis *revocatio, das Zurückkrüfen, der Rückruf*, quum significet *rem, qua quis ab aliqua re revocatur*. Ita Fast. 1. 561 quum Hercules, audito mugitu boum a Caco furto abductorum, “*accipio revocamen*” inquit, non revocationem

sed mugitum se revocantem intelligit. Met. 2. 596 (*“Talia dicenti, tibi, ait revocamina, corvus Sint precor ista malo”*) per *revoc.* non intelligitur actus revocandi, sed res quæ aliquem ab incepto revocant, ut recte *Bach* ad l. c. explicat, i. e. narrationes cornicis, quibus hæc corvum ab instituto itinere et incepto detertere studuit.

Soldurii. In recentioribus lexicis hoc nomen redditur für *Sold dienende Leibgarde, besoldete Garde, Söldner*; haud dubie ob similitudinem vocis Germanicæ *Sold*. Quod nimis audacter, ne dicam temere, factum mihi videtur, quum, quæ Cæsar Bell. Gall. 3, 22 (neque usquam alibi vox exstat) de illis hominibus tradit, in contrarium ducere videantur. Interpretatur *devoti*, describitque condicionem eorum ita, ut non homines inferioris generis, qui mercede conducti principi operam darent, intelligendi videantur, sed homines ita cum pari amico (*“cuius se amicitia devovisset”*) societate omnium rerum conjuncti, ut cum eo simul iis aut vivendum aut moriendum esset; respondent igitur iis, qui apud maiores nostros *Fostbrödre* (*Verbrüderete*) dicebantur, quales apud Ægyptios commemorantur συναποθνήσκοντες, *commorientes*.

II.

Efterretninger

om

Kolding lærde Skole

i

Skoleaaret 1852—53.

I. Disciplene.

S Efterretningerne for Skoleaaret 1851—52 blev Antallet af Skolens Disciple angivet at være 60. Af disse udmeldtes for indeværende Skoleaars Begyndelse 8 Disciple, nemlig **C. Iversen**, **L. Sabro**, **S. Ingerslev** og **S. Møhl**, hvilke efter at have bestaaet Afgangsexamen agtede at fortsætte deres Studeringer ved Kjøbenhavns Universitet; **L. Müller** og **Ch. Gilsten** formedelst anden Bestemmelse; **C. Petersen** og **P. Petersen** for at gaae over til Haderslev lærde Skole. Ved Skoleaarets Begyndelse optoges 9 nye Disciple, nemlig 1) **Jes Ohngesen**. 2) **Ludvig Thomas Trojel**. 3) **Macdonald Visning Ellgaard**. 4) **Hans Jørgensen**. 5) **Michael Nken**. 6) **Peter Visning**. 7) **Peder Julius Pedersen**. 8) **Vilken Diksel**. 9) **Sophus Andersen**. Skoleaaret begyndte saaledes med en Frequent's af 61 Disciple. Af disse udmeldtes i Aarets Løb 5, nemlig **P. Lemming** (som i Anledning af Faderens Forslyttelse gik over til Horsens lærde Skole), **A. Mazanti**, **S. Frem**, **H. Nissen** og **L. Blom** (formedelst anden Bestemmelse); derimod optoges 2 nye Disciple, nemlig **Hans Ulrik Orholm** og **Carl Peter Ulrich Holmsted Bøggild**. Skolen har derefter for Diebliffet et Antal af 58 Disciple, fordeelte saaledes paa Klasserne:

VII Klasse.

1) **H. Vilstrup** (S. af Pastor, Consistorialraad B. i Borris ved Varde). 2) **M. Jørgensen** (S. af Klubvært, Borgerrepræsentant J. i Kolding). 3) **C. Gad** (S. af Provst

G. i Kolding). 4) **G. Bryndum** (Søn af Overlærer B. i Kolding). 5) **E. Nielsen** (S. af Particulier N. i Kolding). 6) **E. Hertel** (S. af Provst H. i Eltang). 7) **H. Eiler** (S. af afdøde Provst E. i Veirskov). 8) **L. Schwensen** (S. af Procurator S. i Kolding).

VI Klasse.

1) **E. Schjødt** (S. af Pastor S. i Sønderaaaby i Fyen). 2) **L. Ingerslev** (S. af Skolens Rector). 3) **H. Ollgaard** (S. af afdøde Procurator D. paa Landerupgaard ved Ringkjøbing). 4) **A. Borch** (S. af Stadshauptmand, Kjøbmand B. i Kolding). 5) **Ch. Petersen** (Søn af Provst P. i Smidstrup ved Fredericia). 6) **H. Bryndum** (Broder til Nr. 4 i VII Klasse). 7) **P. Ammundsen** (S. af Proprietair A. i Smidstrup). 8) **H. Holm** (S. af Pastor H. i Ronæs i Fyen). 9) **A. Hertel** (Broder til Nr. 6 i VII Klasse). 10) **H. Gad** (Broder til Nr. 3 i VII Klasse). 11) **P. Arnt** (S. af Amtsfuldmægtig A. i Ringkjøbing).

V Klasse.

1) **P. Holm** (Broder til Nr. 8 i VI Klasse). 2) **L. Dimmer** (S. af Toldassistent B. i Flensborg). 3) **P. Varming** (S. af Agent, Kjøbmand og Borgerrepræsentant P. i Kolding).

IV Klasse.

1) **A. Vissing** (S. af Proprietair Vissing paa Bonslydgaard ved Kolding). 2) **M. Bryndum** (Broder til Nr. 4 i VII Klasse og Nr. 6 i VI Klasse). 3) **N. Hansen** (S. af Gjæstgiver H. i Juellingholm ved Veile). 4) **E. Baumann** (S. af Pastor B. i Landerup i Fyen). 5) **S. Baumann** (Broder til Nr. 4). 6) **E. Brandt** (S. af Bager B. i Kolding). 7) **L. Schjødt** (Broder til Nr. 1 i VI Klasse). 8) **P. Jürgensen** (S. af Pastor J. i Drenvad).

III Klasse.

- 1) **E. Ellgaard** (Broder til Nr. 3 i VI Klasse). 2) **L. Müller** (S. af Kjøbmand, Borgerrepræsentant M. i Kolding).
- 3) **E. Campen** (S. af Mølleier G. i Rebelmølle ved Kolding).
- 4) **J. Eiler** (Broder til Nr. 7 i VII Klasse). 5) **E. Ekerøth** (S. af Overlærer E. i Kolding).
- 6) **H. Møller** (S. af afdøde Landmaaler M. i Vorbasse). 7) **H. Andersens** (S. af Cancellieraad A. i Veile).
- 8) **J. Jørgensen** (Broder til Nr. 2 i VII Klasse). 9) **S. Borch** (Broder til Nr. 4 i VI Klasse).
- 10) **E. Gad** (Broder til Nr. 3 i VII Klasse og Nr. 10 i VI Klasse).

II Klasse.

- 1) **P. Pedersen** (S. af Skolelærer P. i Nørup ved Veile). 2) **E. Varming** (S. af Enkemadame B. i Kolding).
- 3) **V. Ditzel** (S. af Krigsassessor D., Læge paa Frysenborg ved Aarhus). 4) **E. Varming** (Broder til Nr. 3 i V Klasse).
- 5) **E. Müller** (Broder til Nr. 2 i III Klasse). 6) **S. Torverdt** (S. af Kammerjunker, Herredsfoged L. i Kolding).
- 7) **J. Thngesen** (S. af Proprietair L. i Stenderup). 8) **S. Silstrup** (S. af Chordegner og Skolelærer F. i Kolding).
- 9) **H. Borch** (S. af Cancellieraad B. i Veile). 10) **B. Aagaard** (S. af Malermester A. i Kolding).
- 11) **S. Andersens** (Broder til Nr. 7 i III Klasse). 12) **E. Bøggild** (S. af Fuldmægtig B. i Kjøbenhavn).

I Klasse.

- 1) **M. Ellgaard** (Broder til Nr. 3 i VI Klasse og Nr. 1 i III Klasse). 2) **L. Trojel** (S. af Overlærer L. i Kolding).
- 3) **M. Uhen** (S. af Møller U. i Dalby ved Kolding). 4) **H. Orholm** (S. af Kjøbmand D. i Kolding).
- 5) **P. Vissing** (S. af Enkemadame B. i Kolding). 6) **H. Jørgensen** (Broder til Nr. 8 i III Klasse og Nr. 2 i VII Klasse).

Af disse 58 Disciple ere 29 saadanne, hvis Forældre eller Forsørgere have Bopæl i Kolding; de øvrige ere udenbys.

II. Lærerpersonalet.

De tvende constituerede Lærere, cand. phil. **J. Burd** og cand. theol. **C. J. Wefenberg**, bleve resp. under 22. Juli f. A. og 17. Jan. d. A. beskikkede til Adjuncter ved denne Skole.

Da Timelærer **Møller** fra 1ste Januar d. A. ophørte at fungere ved Skolen, blev, overeensstemmende med min Indstilling, Underviisningen i Kalligraphie overdraget til Lærer ved Borger-skolen heri Byen, **Berg**, imedens Overlærer **Ekeroth** overtog Underviisningen i Tegning imod særlig Godtgjørelse. Da ingen af disse tvende Lærere kunde paatage sig et saa stort Antal Timer, som hidtil har været henlagt til disse Fag, bleve i de fleste af samme de to nederste Klasser combinerede; en Forholdsregel, som Hensyn til det ringe Antal af Disciple i I Klasse gjorde ubetænkelig og tildeels næsten ønskelig.

I de tvende Tidrum, i hvilke Pastor **Winzer** har været fraværende som Rigsdagsmand, er hans Underviisning bleven besorget af Adjunct **Müller**.

I den største Deel af Skoleaaret har Underviisningen været saaledes fordeelt paa Lærerne:

Rector, Prof. Jungerslev : Latin og Græsk samt Oldsaget og Litteraturhistorie i VII Kl., Fransk i V og VI Kl.	18	Timer.
Overlærer Trojel : Dansk i V—VII Kl., Tydsk i V og VI Kl., Latin og Græsk med Mythologie i VI Kl.	25	—
Overlærer Ekeroth : Mathematik og Naturlære i VII Kl., Naturhistorie i I—VI Kl., Tegning i I—III Kl.	27	— *)

*) For Underviisningen i Tegning har Overlærer **Ekeroth** særlig Godtgjørelse.

Overlærer Bryndum : Historie i III—VII Kl., Geographie i III—VI Kl.	23	Timer.
Adjunct Müller : Dansk i I og II Kl., Tydsk i I Kl., Religion i I—IV Kl.	25	—
Adjunct Kenne : Dansk i III og IV Kl., Tydsk og Fransk i II—IV Kl.	24	—
Adjunct Schmith : Latin i IV og V Kl., Græsk i IV Kl.	23	—
Adjunct Burd : Historie og Geographie i I og II Kl., Latin i III Kl., Græsk i V Kl.	26	—
Adjunct Wesenberg : Regning og Mathematik i I—VI Kl., Hebraisk i VII Kl.	28	— *)
Pastor Binzer : Religion i V—VII Kl.	6	—
Timelærer Berg : Kalligraphie i I—IV Kl.	6	—

Desuden er af Overlærer **Bryndum** givet Underviisning i 6 ugentlige Timer i Gymnastik og Svømning **), af Adjunct **Schmith** i 5 ugentlige Timer i Sang, af Cantor **Nasmussen** i 4 ugentlige Timer i Musik.

III. Timefordelingen.

Denne har siden Nytaar været saadan, som nedenstaaende schematiske Oversigt viser. Til den vedfoiede Sum af hver Klasse's ugentlige Timer maae endnu foies 2 ugentlige Timer til Underviisning i Sang, for de deri deeltagende Disciple's Bedkommende, samt for 6 Disciple hver 1 eller $\frac{1}{2}$ Time til Musik.

*) For de 2 ugentlige Timer har Adjunct **Wesenberg** Ertragodtgjorelse.

) Dvelferne i Exercits og Hugning ledes af forhenværende Soldbetjent **Senrichsen.

Klasse.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Sum.
Danst	6	4	3	2	2	2	2	21
Eydsf	6	4	2	2	3	3		20
Fransf		6	3	2	2	3		16
Latin med Oldsager o. Litte- raturhistorie			10	9	9	8	A. 8 B. 7	44
Græst med Oldsager, Litte- raturhistorie og Mytho- logie				5	5	5	5 A. 3 B. 2	20
Hebraisf							5 B. 2	5
Religion med Bibelhistorie og Ny Testamente....	2	3	2	2	2	2	2	15
Historie	3	2	2	2	2	2	A. 3 B. 3	19
Geographie	3	3	2	2	3	2		15
Mathematik og Regning samt Astronomie	4	4	3	4	4	4	3 A. 1 B. 1	28
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2		12
Naturlære							A. 3 B. 3	6
Kalligraphie	(4)	(3)	(2)	(1)				6
Tegning	(3)	(2)	(2)					4
Gymnastik	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)		6
Sang								5
Musik								4
	35	35	35	35	35	35	A. 30 B. 28	

Af denne Oversigt sees, at de to Afdelinger af VII Kl. have havt særskilt Underviisning, som hidtil, i Naturlære, Hebraisf og Historie, hvorimod de i Mathematik have havt de fleste Timer fælleds, og ikkun i een ugentlig Time have været adskilte; denne er af A (den ældste Afdeling) bleven anvendt til Astronomie samt til Repetition, af B (den yngste Afd.) til Indøvelse af tidligere læste Afsnit af Mathematiken. Desuden har A havt een særskilt Time ugentligen til de gamle Sprog, i hvilket deels er blevet læst noget Latin, som resterede fra de foregaaende Aar, deels er blevet repeteret det i de foregaaende Klasser Læste.

IV. Underviisningen.

I Henseende til Lære- og Læsebøger er skeet følgende Forandringer: **Abrahams's** tydske Litteraturhistorie er indført (istedetfor en tydsk Bog, som tidligere brugtes) til Brug i VI Kl.; **Tregders** græske Grammatik er (fra IV Kl. af) traadt istedetfor Langes, **Lunds** Læsebog istedetfor Bergs; **Mundts** Regnebog er indført istedetfor Torkildsens, **Trojels** tydske Grammatik istedetfor Hjorts; **Balslevs** Forklaring af Luthers Katechismus istedetfor Balles Lærebog; **Whittes** hebraiske Grammatik istedetfor Lindbergs.

Angaaende Underviisningsplanen vedtoges og iværksattes efterhaanden følgende speciellere Bestemmelser. De skriftlige Øvelser i Tydsk foretages saa ofte som muligt, navnlig øves Disciplene allerede i I Kl. i Afskrivning af Tydsk og der samt i II Kl. i at skrive Tydsk efter Dictat. Øvelserne i Rettskrivning i Modersmaalet i I Kl. gives den Udvidelse, at Læreren ved Begyndelsen af 2det Halvaar meddeler (mundtlig) Disciplene Hovedregler til Skilleteguene, og derefter i Regelen dicterer uden Angivelse af Tegnene, for practisk at øve Disciplene i Anvendelse af disse, indtil de i II Klasse fuldstændigen blive bekendte med Reglerne for samme og øvede i den rigtige Brug deraf. — Læsningen af **Madvigs** græske Syntax begyndes allerede i V Kl. (1ste Afsnit eller en Deel deraf) og fuldendes i VI Kl.: en stor Deel af Bogen læres dog ikke lectievīs, men benyttes kun til Henviisning under Læsningen. Derimod udsættes, for ikke at lægge Mere paa denne Klasse i dette Fag end den kan overkomme, Læsningen af Herodot i Fremtiden ganske til VII Kl., og i VI Kl. læses kun Xenophon samt Homer, af hvilken efter denne Forandring lidt Mere, end før, vil kunne blive læst i VI Kl. Denne Plan har imidlertid i dette Skoleaar endnu ikke fuldstændigen kunnet træde i Kraft. **Fransk** Syntax læses nu først i V Kl.

V. Oversigt over det i Skoleaaret læste.

Dansk.

I Kl. **Molbechs** Læsebog brugtes til Læseøvelse og Analyse, forfra til S. 114. Som Ledetraad ved den grammatiske Underviisning, der fornemmelig meddeelttes i korte mundtlige Foredrag af Læreren og indprentedes ved hyppige Gjentagelser, benyttedes **Oppermanns** danske Grammatik, hvoraf de 3 første §§ ere gennemgaaede for Klassen. Af **Barfods** poetiske Læsebog lærtes nogle Smaadigte udenad. 3 Stile ugentligen, deels Dictat, deels Oversættelse af Stykker, som Disciplene isorveien havde læst i Kung's mindre tydske Læsebog. —

II Kl. **Molbechs** Læsebog fra S. 98—160; hele **Oppermanns** Grammatik med de nødvendige mundtlige Forklaringer og Tilfætninger. 2 Stile ugentligen (Oversættelse og Dictat, hvortil Disciplene selv maatte sætte Skilletegn, efterat Reglerne for sammes Brug mundtligten vare meddeelte af Læreren). Af **Barfods** poetiske Læsebog ere nogle Digte lærte udenad. —

III Kl. **Holsts** Læsebog, den prosaiske Deel er gennemgaaet forfra indtil Side 59, og benyttet til Iudøvelse af Grammatiken. Endeel Digte ere lærte udenad af **Barfods** poetiske Læsebog; Dvøvelser i mundtligt Foredrag ere jevnlig anstillede. En Stiil er skreven ugentlig (hjemme), i det første Halvaar Oversættelser fra Tydsk eller Fransk og Dictat, i det sidste Halvaar oftest lettere Opgaver. En Time ugentlig er anvendt til extemporale Stiiløvelser. —

IV Kl. Udvalgte Stykker af **Holsts** Læsebog, den prosaiske Deel, ere oplæste; nogle Digte ere lærte udenad efter samme Læsebogs poetiske Deel. Af **Borgens** Veiledning ere de 23 første Lectioner gennemgaaede. Dvøvelser i mundtligt Foredrag ere anstillede af og til. En Stiil er skreven hver Uge, afvejlende hjemme og paa Skolen. —

V Kl. Af **Borgens** Veiledning er lært det Vigtigste fra 23de Lection indtil Enden. Læseøvelser ere foretagne i **Holsts** Læsebøger; af den poetiske er den største Deel læst, af den

profaiske omtrent Totrediedele. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes nogle mundtlige Foredrag. Ugentlig skreves een Stil, hver 3die Gang paa Skolen; Udarbejdelse hjemme vare i Begyndelsen meest af fortællende eller beskrivende Art, siden smaa Forsog paa Afhandlinger, ved hvilke der sædvanlig blev meddeelt Veiledning til Dispositionen; paa Skolen bestod Op-gaven i en Oversættelse fra et fremmed Sprog. — VI Kl. I **Borgens** Veiledning repeteredes det Vigtigste af Læren om Afhandlinger. Hver anden Uge skreves en Stil (Af-handling) afvejlende hjemme og paa Skolen, hvor Disciplene da havde en heel (eller en halv) Dag fri til Udarbejdelsen. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes enkelte mundtlige Foredrag. Af Litteraturhistorien er foredraget en Udsigt over det Vigtigste i det 18de Aarhundrede, forbundet med Forelæsning af udvalgte Stykker af de bedste Forfattere. — VII Kl. I **Borgens** Veiledning er lært det logiske Excurs. Litteraturhistorien er lært efter **Chortsens** Bog fra Holberg incl. til 1814, og en Oversigt meddeelt over den senere Litteratur med mere detaillerede Bemærkninger om de vigtigste Forfattere; bestandig er med Litteraturhistorien forbundet Forelæsning af karakteristiske Stykker af de vigtigste Forfattere, og dertil knyttet enkelte speciellere Bemærkninger. Hver 14de Dag skreves en Afhandling, sædvanlig med en Udsigt over Stoffets Disposition. I Begyndelsen af Skoleaaret holdtes enkelte mundtlige Foredrag.

Indst.

I Kl. **Aungs** mindre tydske Læsebog forfra til S. 117; af **Trojels** Grammatik de to Conjugationer (der mundtligener indovede efter **Wolles** Materialier) samt Artiklerne og de personlige Pronomina. — II Kl. **Aungs** mindre tydske Læse-bog fra S. 117 indtil Enden, samt flere af de poetiske Smaa-stykker bag i Bogen. I **Hjerts** Grammatik er Formlæren fuldendt og repeteret samt indovet efter **Wolles** Materialier.

Disciplene have, saavidt muligt daglig, erholdt Dvelse i at skrive Tydsk efter Dictat. — III Kl. **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasserne forfra indtil Side 109; i **Hjorts** Grammatik er Formlæren repeteret med tilsvarende Dvelser efter **Welles** Materialier. Tydske Stiilovelsler ere anstillede hver anden Uge efter **Jürs's** Materialier. — IV Kl. **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasserne fra Side 99 til 218. Af **Hjorts** Grammatik er læst den første Deel af Syntaxen indtil Nr. 832 (Tillæg til Syntaxen), dog, som sædvanligt, med Forbigaaelse af endeel Affnit. **Bresemanns** Stiilovelsler ere anvendte saavel til mundtlige Dvelser som til skriftlige Stile 2 Gange hver Maaned. — V Kl. Lectieviis er læst af **Jürs's** og **Hungs** Læsebog for Mellemklasser S. 360—400, extemporalt S. 199—360, samt af **Jürs's** og **Hungs** Deutsche Dichter omtrent 25 af de lettere Digte (i 1ste Halvdeel). Af **Hjorts** Grammatik er lært Syntaxen; hele Grammatiken er repeteret. Hver Uge er skreven en Stiil (hver 3die Uge paa Skolen) efter **Lorenzens** tydske Stiilovelsler S. 23—39. Mundtligt og extemporalt er oversat efter **Bresemanns** tydske Stiilovelsler S. 38—144. — VI Kl. Lectieviis er læst i **Jürs's** og **Hungs** Deutsche Dichter S. 1—139 (Noget deraf extemporalt; enkelte Digte ere forbigaaede); extemporalt er fremdeles læst de dertil hørende litterære Notitser, **Goethes** Iphigenia, samt omtrent 50 Sider i **Hjorts** tydske Læsebog. **Abrahams's** Tydske Litteraturhistorie er lært, med Forbigaaelse af en temmelig Deel af det mindre Vigtige og for Skolen mindre Passende. I Begyndelsen af Skoleaaret blev hver Uge skreven een Stiil (hver 4de Gang paa Skolen), i Slutningen to, hvoraf altid een paa Skolen, efter **Lorenzens** tydske Stiilovelsler S. 89—110; mundtligt og extemporalt er oversat efter samme Bog S. 1—23 og S. 48—74. Af **Hjorts** Grammatik er Syntaxen og det Vigtigste af Formlæren repeteret.

Fransf.

II Kl. I **Borrings** manuel des enfants er læst forfra indtil S. 90; en stor Deel af de bag i Bogen værende Glofer ere lærte. Af **Abrahams's** Grammatik Formlæren indtil de uregelmæssige Verber, indøvet ved tilsvarende Stykker af **Ingerslevs** Materialier. — III Kl. **Borrings** manuel des enfants fra S. 81 indtil Enden; en Deel af Gloferne bag i Bogen. I **Abrahams's** Grammatik er Formlæren fuldendt (de uregelmæssige Verber) og indøvet ved tilsvarende Exempler af **Ingerslevs** Materialier. — IV Kl. **Lassens** Læsebog for Mellemklasserne forfra indtil Enden, deels statariff, deels cursoriff, overensstemmende med Bogens Plan. Til forskjellige Lieder i **Narets** Lob er Formlæren repeteret efter **Abrahams's** Grammatik; den øvrige Tid er anvendt til Dvelse i at oversætte fra Dansk til Fransf efter **Lassens** Stiilovelser, deels i bestemte Lectier, deels som extemporale Dvelfer. — V Kl. Af **Lassens** Læsebog læstes den fra IV Kl. tilbagestaaende Deel (S. 122—134), derefter i **Orellis** Chrestomathie (für die mittleren Klassen) S. 33—73 og 143—167. I Alt er saaledes læst statariff 76 Sider; Fremgangsmaaden var den samme som i Efterretningerne for forrige Skoleaar angaves. Foruden denne statariske Læsning (hvoraf iøvrigt Intet er repeteret) er læst extemporalt, i den fra hiin tilovers blevne Tid af Timerne, i **Lassens** ovennævnte Bog S. 94—122, og i **Lassens** „Fransf Extemporallæsning“ S. 1—86, i Alt 104 Sider. I Grammatiken er læst af Syntagen 1ste Affnit, § 159—235, behandlet paa samme Maade som i de foregaaende Aar, dernæst 3die Affnit § 316—336 samt 1ste Tillæg, Alt med Forbigaaelse af Meget; desuden er hele Formlæren repeteret. I Forbindelse hermed blev Lidt af **Lassens** Exempler oversat fra Dansk til Fransf, meest extemporalt. — VI Kl. Af **Orellis** Chrestomathie læstes S. 33—73, 129—134, 168—184, 254—263, 296—332, i Alt 106 Sider. Fremgangsmaaden var som i V Kl. Extemporalt er læst i **Lassens** Extemporallæsning S. 72—98, 104—

Herodot 114, 170—198, 307—322, i **Alt** 79 Sider. I Grammatiken er læst de fra **V Kl.** tilbagestaaende Dele, 2det **Affnit** samt 2det og 3die **Tillæg**; desuden er hele **Syntaxen** og **Formlæren** repeteret.

Latin.

III Kl. Af **Madvig's** latinske Sproglære alt det **Vigtigste** af **Formlæren**, samt nogle udvalgte **Paragrafer** af **Orddannelseslæren** og af **Syntaxens** første og andet **Affnit**. Af den anonyme lille latinske **Læsebog** er læst **Alt** indtil det sidste, længere **Stykke**, og af **Silfverberg's** latinske **Læsebog** fra **S. 3** til **S. 40** (deraf repeteret til **Hovedexamen S. 17—40**). — **IV Kl.** Af **J. Cæsar** **Bell. Gallic.** er læst og repeteret **4de** og **5te** **Bog**, samt **6te**, **Cap. 1—24**. Af **Grammatiken** er **Syntaxen** læst forfra indtil **3die** **Affnit** i det for denne **Klasse** bestemte **Udvalg**; **Formlæren** tildeels repeteret samtidig med **Repetitionen** af **Cæsar**. **To** **Stile** ere skrevne ugentlig, først efter **Trojels** **Exempler**, som ogsaa benyttedes til mundtlig **Oversættelse** ved **Læsningen** af **Syntaxens** første **Affnit**; i den sidste **Tid** brugtes **Jørgensen's** **Materialier**, **2den** **Udgave**. — **V Kl.** Af **Cicero** er læst og repeteret **Talerne** pro lege **Manilia** og pro **Ligario**; af **Ovid's** **Metamorphoser** efter **Seldbanschs** **Chrestomathie** Nr. 23 (**Perseus**) og 36 (**Meleager**), **700** **Vers**. Af **Mythologien** ere **Disciplene** gjorte bekendte med de græske og tilsvarende latinske **Navne** paa de saakaldte **olympiske** **Guder**, samt de **allervigtigste** **Momenter** af deres **Væsen** og **Begreb**. **Cursorisk** er læst **Sallust's** **Jugurtha**, **Cap. 11—53**. Af **Grammatiken** læstes **3die** **Affnit** og **Tillægene** i passende **Udvalg**. Derefter læstes atter **Syntaxen** forfra til **Enden**, saaledes at noget **Mere**, end forhen var læst, medtoges. — **VI Kl.** **Statarisk** er læst og repeteret: **Cicero's** **Taler** for **Milo** og **Ligarius**; de tre første **Sange** af **Virgil's** **Æneide**; af **Livius** **23de** **Bog**; **extemporalt** den **1ste** **Bog** af **Cæsars** **Borgerkrig**. Ugentlig ere skrevne **2** **latinske** **Stile**, sædvanlig

hjemme, eengang om Maaneden paa Skolen, efter **Ingerslevs** Materialier 2den Samling S. 130—156 og S. 180—187; mundtligt extemporalt er efter samme Bog oversat S. 69—78 og S. 110—124. Eengang maanedlig en Version efter **Henrichsens** Materialier. I **Madvigs** Grammatik Prosodien og af Metriken det Almindelige samt om Hexametret. — **VII Kl.** Statarisk er læst: **Civius's** 3die og 21de Bog; **Tacitus's** *Annales* 15de Bog; **Horats's** *Oder* 2den og 3die Bog; af Klassens ældre Afdeling desuden 2den og 5te Bog af **Ciceros** dispp. *Tuscul.* Cursorisk er læst **Seneca** de *brevitate vitæ*, cursorisk Endeel af **Sallusts** *Jugurtha*, af **Ciceros** Breve og af **Quinctilians** 10de Bog. Ugentlig er skreven 2 Stile efter **Henrichsens** Materialier, desuden endeel Versioner efter samme Forfatters Dpgaver. **Bejsens** Romerske Oldsager ere gennemgaaede.

Græsk.

IV Kl. Af **Tregders** græske Formlære er læst det Vigtigste forfra indtil de uregelmæssige Verber, og indovet ved samtidig Læsning af **Lunds** græske Læsebog i et Udvalg af Exempler til S. 108; af de uregelmæssige Verber er kun læst de i de udvalgte Exempler forekommende. — **V Kl.** Af **Bergs** græske Læsebog 2det Cursus er læst den tilbagestaaende (store) Deel og samtidig **Langes** græske Grammatik repeteret saaledes, at alle de uregelmæssige Verber og alt det Vigtigste om den attiske Sprogform medtoges. Dernæst er læst 4de og 5te Bog af **Xenophens** *Anabasis* og af **Madvigs** græske Ordfoiningslære det Væsentligste forfra indtil Capitel 6. — **VI Kl.** Statarisk er læst og repeteret: **Homers** *Iliade* 1ste og 3die Sang, samt 2den Bog af **Xenophens** *Memorabilier*; desuden er læst, men ikke repeteret, **Herodots** 9de Bog Cap. 1—65. Af **Madvigs** græske Syntax er læst indtil 2det Affnit Cap. 6 incl., med Forbigaaelse af Endeel. — **VII Kl.** Statarisk er læst: **Homers** *Iliade* 1ste og 3die Bog;

8de Bog; *Lyfias's* Taler imod *Cratosthenes*, imod *Agoratos*, for *Mantitheos*, for *Invaliden*. Curforisk er læst af *Iliaden* 2den Bog 1—500 B. og Noget af 12te Bog. Af *Grammatiken* er *Syntagens* 2det *Affnit* læst. *Bojesens* *Græske Oldsager*.

Hebraisk.

VII Kl. A. *Genesis* Cap. 14—50, *Psalmerne* 1—20; desuden repeteret *Genesis* Cap. 1—13 og *Lindbergs* *Grammatik*. B. *Whittes* *Grammatik*, det *Vigtigste* indtil *Ordsfoiningelæren*, samt af *Genesis* Cap. 1—13 incl.

Religion.

I Kl. Af *Stoholms* og *Daugaards* *Bibelhistorie* er læst det gamle *Testamente* og det nye indtil *Lidelseshistorien*. Af den *evangelisk-christelige* *Psalmebog* og *Tillæget* til samme have *Disciplene* lært endeel *Psalmer*. — II Kl. Af *Balslevs* *Forklaring* af *Luthers* *Katechismus* er læst fra S. 1—36. I *Stoholms* og *Daugaards* *Bibelhistorie* *Slutningen*, fra *Lidelseshistorien* af. *Bibellæsning*: *Matthæi* *Evangeliium*. — III Kl. *Balslevs* *Forklaring* af *Luthers* *Katechismus*, forfra til S. 46. *Herslevs* *Bibelhistorie* forfra til S. 76. — IV Kl. *Balles* *Lærebog* 7de og 8de Cap. *Herslevs* *Bibelhistorie* S. 76—167 (det nye *Testamente*). *Bibellæsning*: *Marci* *Evangeliium*. — V Kl. *Fogtmanns* *Lærebog* § 1—46; *Kalkars* *Bibelhistorie* S. 103—246. — VI Kl. *Fogtmanns* *Lærebog* § 105—143; *Kalkars* *Bibelhistorie* S. 247—311 og *Repetition* af det *Hele*. — VII Kl. *Fogtmanns* *Lærebog* § 105—143; *Matthæi* *Evangeliium* Cap. 20—28, *Johannes* *Evangeliium* Cap. 1—12, begge i *Grundsproget*. Den ældre *Afdeling* desuden *Repetition*.

Historie.

I Kl. *Ingerslevs* *fragmentariske* *Historie* forfra til „*Christendommens* *Indførelse* i *Norden*“. — II Kl. Samme *Lærebog* fra *Middelalderen* indtil *Enden*. — III Kl. Den

gamle Historie efter **Bohr**. — **IV Kl.** Middelalderens Historie efter **Bohr** forfra indtil S. 131. — **V Kl.** **Estrops** Verdenshistorie fra S. 94—221. — **VI Kl.** Samme Lærebog fra S. 221—342. — **VII Kl.** **Allens** Danmarks Historie og **Estrops** Verdenshistorie ere repeterede; ved visse Afsnit er **Webers** Verdenshistorie, oversat af **Levinson**, benyttet af Disciplene som Læse- og Haandbog.

Geographie.

I Kl. **Ingerslevs** mindre Geographie, saaledes, at ogsaa det med mindre Skrift Trykte for den største Deel er læst. — **II Kl.** Repeteret og læst fuldstændigen **Ingerslevs** mindre Geographie, derpaa læst **Ingerslevs** større Geographie fra Norge indtil Kongeriget Belgien. I denne og de to følgende Klasser forbigaaes i Regelen Alt med den mindre Skrift. — **III Kl.** **Ingerslevs** større Geographie fra Holland indtil Persien. — **IV Kl.** Samme Lærebog: Asien fra Persien, Afrika, Amerika indtil Chili. — **V Kl.** Samme Lærebog: Asien fra Ostindien, Afrika, Amerika, Australien; repeteret Europa forfra indtil Storbritannien. — **VI Kl.** **Ingerslevs** større Geographie; den gamle Geographie efter **Königsfeldt**.

Regning.

I Kl. Efter **Mundts** Regnebog er gjenemgaaet de fire Regningsarter med Brøk, af tre Disciple tillige de dertil hørende Lettelser indtil „Dvelse i Tegnene“. Dvelser i Hovedregning ere jevnlig anstillede. — **II Kl.** Alle Disciple have her gjenemgaaet Reguladetri med Brøk og de forskjellige Anvendelser deraf efter **Cerkildsens** Regnebog, nogle indtil Terminers Reduction, de fleste indtil Kvadratrekning. Dvelser i Hovedregning ere anstillede, ligesom ogsaa det forhen lærte, navnlig de fire Regningsarter med Brøk, er repeteret. — **III Kl.** De praktiske Regneøvelser have deels sluttet sig til Underviisningen i Arithmetik, deels havt til Hensigt at repeterer

og befæste det forhen Lærte, og at tilveiebringe Sikkerhed i Brugen af Tegnene.

Arithmetik.

III Kl. Steens elementære Arithmetik er læst fra Nr. 1 til 52 og indøvet ved Exempler saavel med Tal= som med Bogstav=Størrelser. — **IV Kl.** Samme Lærebog fra Nr. 53 indtil Slutningen er gjenmemgaaet og indøvet ved Exempler; desuden Repetition af det forhen Lærte. — **V Kl.** J. Sallcsens Arithmetik er læst Cap. 4, 5 og 10 (Bogstavstørrelser's Multiplication og Division, Læren om Potens og Rod). Skriftlige Opgaver ere udarbejdede deels hjemme, deels paa Skolen. — **VI Kl.** Efter samme Lærebog er gjenmemgaaet Læren om Ligninger af første og anden Grad, Decimalbrok og Tals Delelighed. — **VII Kl. B.** Læst efter samme Lærebog Kjedebrok, Progressioner og Logarithmer samt Binomialformlen. — **VII Kl. A.** Repeteret hele Arithmetiken. Skriftlige Ovelser.

Geometriske Discipliner.

IV Kl. Af *Namus's* Geometrie er læst Art. 1—56 og de dertil hørende Opgaver 1—12 i Art. 64, med Forbigaaelse af de enkelte Sætninger, der grunde sig paa Uffnit i Arithmetiken, som endnu ikke ere gjenmemgaaede i denne Klasse. — **V Kl.** Efter samme Lærebog Art. 57—95 og Problemerne i Art. 109 og 110. — **VI Kl.** Efter *Mundts* Lærebog er læst og repeteret den praktiske Deel, med stadigt Hensyn til de i den theoretiske Deel anførte Beviser for Sætningerne. De skriftlige Ovelser, der foretoges afveglende hjemme og paa Skolen, have havt til Formaal at indøve det læste Pensum saavel i Arithmetik som i Geometrie, og navnlig at anvende dette paa Opgaver og Beregninger, der ikke ligefrem kunde henføres til Lærebogen. — **VII Kl. B.** Læst *Namus's* Trigonometrie til § 16 med behørig Forbigaaelse; *Mundts* Stereometrie forfra til Art. 237 med Forbigaaelse af den

sphæriske Geometrie. — VII Kl. A. Repeteret Geometrie, Trigonometrie og Stereometrie; læst det Vigtigste af Astronomien efter Oluffen og Steen. Begge Partier have jevnligent høvt kristfllige Dpgaver paa Skolen og hjemme.

Naturlære.

VII Kl. B. Hele Silfverbergs kemiske Pbyssik; Ørstedes mekaniske Pbyssik forfra til § 196. — VII Kl. A. Ørstedes mekaniske Pbyssik § 196 indtil Slutningen; repeteret alt det forhen Læste.

Naturhistorie.

I Kl. Proschs Dyreriget's Naturhistorie § 31, 33—38, fra Aberne til Pungdyrene; jevnligte Dveller i at beskrive forelagte eller bekjendte Pattedyr. — II Kl. Læst i Prosch fra Drovtyggerne til Krybdyrene med Forbigaaelse af endeel af Indledningen til Fuglene. — III Kl. Læst i Prosch fra Pungdyrene til Leddyrene, med Forbigaaelse af endeel af Indledningerne; af Indledningen til Hvirveldyrene § 6—20; endvidere § 20, 23—39, 44, til Mennesket. — IV Kl. Læst efter Bramsens og Dreiers Lærebog: Arachnider, Krustaceer, Myriopoder, Annelider; Plantelæren § 1—14, samt det linneiske System; repeteret Pattedyr og Fugle. — V Kl. Efter samme Bog læst: Bloddyr og Straaldyr; Plantelæren § 14 til Lønbplanterne; repeteret Fuglene. — VI Kl. Læst efter samme Lærebog: Lønbplanterne og repeteret det Hele. Lærerens trykte Dictat er benyttet ved Underviisningen i det Vigtigste af Jordlæren.

VI. Skolens Bibliothek og videnskabelige Samlinger.

A. Skolens Bibliothek

har, efterat den i Efterretningerne for sidste Skoleaar meddeelte Fortegnelse var sluttet, modtaget følgende Tilvæxt (de

med * betegnede Skrifter ere sendte fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet; de med † betegnede ere kjøbte paa Bogauctioner eller underhaanden).

1. Theologic og orientalsk Litteratur.

Clausen: Fortolknng af de synoptiske Evangelier. 2 Dele. Kbhv. 1850.
 † **Selveg**: Den danske Kirkes Historie efter Reformationen. 2 Bd. Kbhvn. 1849—51.

2. Græsk og Latinsk Philologie med Hjælpevidenskaber.

Xenophontis memorabilia ed. **Thomsen**. Havn. 1852.
Strabonis Geographica rec. **Kramer**, vol. III. Berolini 1852.
Stephani thesaurus linguæ Græcæ, vol. VII fasc. VI.
Plauti comoediæ rec. **Ritschel**, tom. II, pars IV. Bonnæ 1852.
Cæsaris commentarii rec. **Schneider**, part. II fasc. II.
L. Senecæ opera rec. **Haase**, voll. II. Lipsiæ 1852. 5 Cxpl.
Lucretii de rerum natura libri sex rec. **Lachmannus**. Berolini 1850.
Lachmanni in Lucretii de rerum natura libros commentarius. Berolini 1850.
Plinii historiae naturalis libri XXXVII rec. **Sillig**, voll. I, II, V. Hamburgi et Gothæ 1851—52.
Livii historiae rec. **Crusius**, fasc. III—IX. Hannover 1852.
Demosthenes: ausgewählte Reden, erklärt von **Westermann**. 3tes Bdchen. Leipzig 1852.
Lysias: ausgewählte Reden, erklärt von **Kauchenstein**. Leipzig 1848.
Sophokles erklärt von **Schneidewin**, 5tes Bdchen. Leipzig 1853.
Lufians Prometheus, Charon, Timon, Traum, Fahn, herausgeg. von **Menke**. Bremen 1846.
Thukydid, i Udbvalg ved **Berg**. Kbhvn. 1852.
Madvig: Latinsk Sproglære. 3die Udg. Kbhvn. 1852.
Loratius: Satiren und Episteln erklärt von **G. T. A. Krüger**. Leipzig 1853.
Platons Werke übersetzt von **Georgii**, 1—2 Bdchen. Stuttg. 1853.
Plinius Naturgeschichte, übersetzt von **Külb**, 8tes Bdchen. Stuttg. 1850.
Senecas Werke. 16—17tes Bdchen. Stuttg. 1851.

3. Historie og Politik.

Annuaire des deux mondes, années 1850—52. 2 voll. Paris.
Sismondi: histoire de la chute de l'empire Romain. 2 tt. Bruxelles 1842.

- Macaulay**: Englands Historie, oversat af **Baudig**, 1ste—6te Hefte. Kbhvn. 1852—53.
- Thiers**: Consulatets og Keiserdømmets Historie, 111—122 Lævering. Kbhvn. 1852—53.
- Gjesing**: Christian den Ottendes Regjeringshistorie. Kbhvn. 1852.
— Danmarks Historie fra Christian den Ottendes Død til Statsheeledens Gjenoprettelse. 1ste Hefte. Kbhvn. 1853.
- N. M. Petersen**: Historiske Fortællinger om Isøndernes Færd. 4 Bind. Kbhvn. 1839—44.
- A. S. Ørsted**: Af mit Livs og min Tids Historie. 2det Bind. Kbhvn. 1852.
- * **Aktstykker til Nordens Historie i Grevefeldens Tid**. 3die Hefte. Odense 1852.
- * **Aråberetninger fra det kongelige Geheimearchiv**. 1ste Bind 1ste S. Kbhvn. 1852.
- Barfod**: Fortællinger af Fædrelandets Historie. 1ste—2det Hefte. Kbhvn. 1853.
- † **Rapport over Slaget ved Idsted**. Kbhvn. 1851.
- † **Rapport over Frederikstads Forsvar**. Kbhvn. 1851.

4. **Geographie: Topographie og Statistif.**

- C. Ritter**: Einleitung zur allgemeinen vergleichenden Erdkunde. Berlin 1852.
- Bergsøe**: den danske Stats Statistif. 4de Bind 4de S. Kbh. 1852.
- Mathiesen**: Om Grønland, dets Indbyggere, Producter og Handel. Kbhvn. 1852.
- Kink**: Om Monopolhandelen paa Grønland. Kbhvn. 1852.
- † — De danske Handelsdistrikter i Nordgrønland, 1ste Deel. Kbh. 1852.

5. **Andre Sprog og Litteraturer*).**

- † **Saucerotte**: Avant d'entrer dans le monde. Paris 1847.
- † **Adelaide Montgolfier**: Contes devenus histoires. Paris.

*) Jeg har tidligere udtalt de Betænkkeligheder, som jeg for min Deel har havt ved den for omtrent 2 Aar siden iværksatte Forandring, at iblandt Andet, som en Følge af, at de ubdiede lærde Skolers VIIde Klasse istedetfor VIte blev toaarig, Underviisningen i Tydsk og Fransk ophører hele to Aar før den øvrige Skoleunderviisnings Afslutning. Efterat Forandringen var bestemt, havde jeg Intet nærmere at gjøre, end at være betænkt paa Midler til saavidt muligt at afhjælpe de befrygtede Ulemper, navnlig den, at Disciplene efterhaanden tabte den tidligere vundne Kundskab i de tvende nævnte Sprog,

- † *Louise Belloc*: Marguerite. Paris.
- Louise Westergaard*: Den franske Tragedies national-poetiske Character. Kbhvn. 1853.
- Zoffmann*: Fantasiestücke und Rater Murr. Paris 1841.
- Rückert*: Brahmanische Erzählungen. Leipzig 1839.
- Spindler*: Vergißmännicht, Taschenbücher für die Jahre 1845—49. 5 Bde. Stuttgart.
- Wackernagel*: Deutsches Lesebuch. 2ter Th. und 3ter Th. 1fter, 2ter Bd. Basel 1843—47. (Proben der deutschen Poesie und Prosa seit dem Jahre MD.
- J. und W. Grimm*: Deutsches Wörterbuch. 1ste—5te Lieferung. Leipzig 1852—53.
- Lessings Werke*. 8 Bde. Berlin 1840.
- Jean Paul*: Siebenkäs. 2 Bde. Berlin 1846.
- : Titan. 3 Bde. Berlin 1846.
- : Leben des Quintus Fixlein. Baireuth 1801.
- J. de la Motte Fouqué*: Ausgewählte Werke. 12 Dele i 4 Bind. Halle 1841.
- Tiedt*: Phantasius. 3 Bde. Berlin 1844—45.
- Chamisso*: Peter Schlemihl. Stereot. mit Holzschnitten. Nürnberg.
- Mügge*: Neue Novellen. 6 Bde. Hannover 1845—46.
- Kuerbach*: Dorfgeschichten. 3 Bde. Mannheim 1848—53.
- Koenig*: Veronika. 2 Th. Leipzig 1844.
- Gubig*: Erzählungen, Märchen und Schwänke. Berlin 1835.
- Fanny Tarnow*: Erzählungen. 2 Bde. Leipzig, 1840.
- Kellstab*: Sommerfrüchte. 2 Th. Leipzig 1838.
- Ischoffe*: Eine Selbstschau. 2 Th. Aarau 1853.
- : Mamontade. Zürich 1852.
- Scipio Cicala*. 4 Bde. Leipzig 1840.
- Die neue Medea*, vom Verfasser des *Scipio Cicala*. 3 Bde. Stuttgart 1841.
- Ida Gräfin Hahn-Hahn*: Ulrich. 2 Bde. Berlin 1845.
- Johanna Schopenhauer*: Die Lante. 2 Th. Leipzig 1837.

især Færdighedn i at læse og forstaae en almindelig i samme Kreen Bog. Det Væsentligste, som Skolen heri kan gjøre, er at give Disciplene Leilig hed til at læse Tydt og Fransk: men at hertil maatte vælges Bøger, som ved deres Indhold kunde loffe dem til Læsnng, vil vistnok Enhver indrømme, som Kiender og vil tage Hensyn til de virkelige Forhold. Derfor er i dette Aar anskaffet endeel gode tydske Morstabsbøger, især Romaner, af forskellige nyere Forfattere (de allerfleste til nebsatte Priser).

A. v. Tromlit: König Przemysl Ottokar II. Dresden und Leipzig 1848.

Alexis: Der Roland von Berlin. 3 Bde. Leipzig 1840.

Spindler: Der Jude. 4 Bde. Stuttgart 1834.

S. C. Ørsted's samlede og efterladte Skrifter. 9de Bd. Kbh. 1852.

Mynsters samlede Skrifter. 1ste, 2det Bd. og 3die Binds 1ste Hefte. Kbhvn. 1852—53.

Solberg: Peder Paars, med 100 Illustreringer. Kbhvn. 1845.

Ersew: Forfatter-Lexicon. 14de Hefte. Kbhvn. 1853.

†Oehlschlägers Erindringer. 4 Bd. Kbhvn. 1850—51.

6. Philosophie, Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen.

Ritter: Geschichte der Philosophie. 11ter Th. Hamburg 1852.

Kaumer: Geschichte der Pædagogik. 3ter Th. 2te Abtheil. Stuttg. 1852.

Meier: Grundstene til den nye Skolebygning. Odense 1852.

Friis: Bidrag til Belysning af Skolespørgsmaalet. Hjørring 1852.

7. Mathematisk og Naturvidenskab.

Naumann: Lehrbuch der Geognosie. 2ter Bd., 2te Abth.; mit Atlas. Leipzig 1852.

Krøyer: Danmarks Hifte. 3die Bds. 3die H. Kbhvn. 1852.

Zumboldt: Kosmos, oversat af Schumacher. 3die Bds. 1ste—3die H. Kbhvn. 1853.

Müller: Lyslære, oversat af Petersen. Kbhvn. 1852.

Kosmæstler: Populære Vorlesungen aus dem Gebiete der Natur. 2 Th. Leipzig 1852—53.

Leunis: Schul-Naturgeschichte. 3 Th. Hannover 1851—52.

Die Fortschritte der Physik im Jahre 1849. Berlin 1853.

8. Tidsskrifter, Efterretninger om lærde Selskaber, videnskabelige Indretninger, Examina, Forelæsninger o. M.

Tidskrift for Litteratur. 1ste—8de Hft. Upsala & Stockholm.

*Oversigt over Videnskaberens Selskabs Forhandlinger 1851 Nr. 7, 1852 Nr. 1—8, 1853 Nr. 1—2.

Nyt historisk Tidsskrift redigeret af Molbeck. 4de Bds. 2det og 5te Bds. 1ste H. Kbhvn. 1852.

Skolens Reform 1852 Nr. 6—16, 1853 Januar—Mai.

Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn for 1851 og 52.

Norsk Tidsskrift for Videnskab og Litteratur. 1853, 3die H. Christiania.

Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 64 B. 4 H., 65 B. 1—4 H., 66 B. 1—4 H., 67 B. 1—5 H., 18ter Suppl. Bd. 2—4 H., 19ter 1 H.

† Danst Tidsskrift af Schouw Nr. 11—14 og 16—23.

*Characteerlister over Examen artium 1852.

*Characteerlister over anden Examen og den philosophiske Examen 1852.

*Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet i Efteraarshalvaaret 1852 og Foraarshalvaaret 1853.

9. Disputatser.

*Kolthoff: Vita Jesu Christi, a Paulo apostolo adumbrata. Havnæ 1852.

*Forchhammer: De vera commentarios de bellis civili, Alexandrino cett. emendandi ratione. Hauniæ 1852.

10. Programmer og andre Veiligheds skrifter.

*Madvig: De Livii libri XLIII initio e codice Vindobonensi emendando. Program ved Rectorstiftet 1852.

*N. M. Petersen: Nogle Bemærkninger om Modermaalet. Program i Anledning af Kongens Fødselsdag 1852.

*Metropolitanskolen: Nogle Sprogbe­mærkninger knyttede til en Commentar til Hieron, af Berg.

*Borgerdydskolen i Kjøbenhavn: Skole­f­terretninger af Rimestad.

*Borgerdydskolen paa Christianshavn: Om Underviisningen i Modermaalet, af Hammerich.

*Det von Westenske Institut: Om en Afgangsexamen for Realskolen, af Bohr.

*Sorø Skole: Aristoteles's Statslære, 2den Deel, af Bojesen.

*Frederiksborg Skole: Realcatalog over Skolens Bibliothek, af Flemmer.

*Køeskilde Skole: Den mathematiske Geographic, af Friis.

*Slagelse Skole: Kort Tilbageblik paa Skolens Historie, af Wiehe.

*Zerlufsholm Skole: Skole­f­terretninger af Dichman.

*Selsingørs Realskole: Oversigt over Skolens Historie fra dens Oprettelse, af Lassen.

*København Skole: Skole­f­terretninger af Whitte.

*Nykjøbing Skole: Om afvigende Størrelser, af Buch.

*Odense Skole: Barmhertighedens Magt og Fald, af Senrichsen.

*Odense Realskole: Fjerde Beretning.

- ***Ribe Skole:** Om den christelige Dannelse i de lærde Skoler, af Thorup.
- ***Sorsens Skole:** Bidrag til Forklaringen af Euripides's *Ipfigenia i Aulis*, af Birch.
- ***Narhuus Skole:** Skoleefterretninger, og Tale ved Translocationen 1851, af Blache.
- ***Narhuus Realskole:** Et Brev fra Pompeji af Thisted.
- ***Randers Skole:** Skoleefterretninger af Thortsen.
- ***Nalborg Skole:** Fortegnelse over Bøgerne i Bibliothekets naturhistoriske Afdeling, af Juel.
- ***Viborg Skole:** Handelsforholdene og Handelspolitiken i Norden under Easmarunionen, af N. Pedersen.
- ***Saderslev Skole:** Prøver af en Lærebog i Verdenshistorien for de høiere Klasser, af Thrige.
- ***Slensborg Skole:** Ueber den religiösen Standpunkt des Euripides, II, von Jessen; und: Zur Geschichte des religiösen Bewusstseins bei den Hellenen; von Lübker. Program 1849.
- * — : Bidrag til Skolens Udviklingshistorie især i det sidste Decennium, af Simesen. Program 1852.
- ***Slesvig Skole:** Eine Schulschrift zunächst für das Publicum der Domschule. Program 1849.
- * — : Andeutungen über Sprachunterricht, von Gleiß. Program 1850.
- * — : Beiträge zur neuesten Geschichte der Domschule, von Jungclausen. Program 1852.
- ***Lusum Skole:** De præpositione ex nomine apta apud Plautum et Terentium, ser. Wolff. Program 1848.
- * — : Versuch einer Darstellung der altdeutschen Literaturgeschichte für Schulen von Schütt. Program 1849.
- * — Uebersicht der Reformationsgeschichte der Herzogthümer, von Schreiter. Program 1850.
- ***Altona Skole:** Schulschriften. Program 1849.
- * — : De Alcestide Euripidis commentatio, ser. Bendixen. Program 1851.
- * — : Vorstudien zu den Kreuzzügen, von Feldmann. Program 1852.
- ***Rendsborg Skole:** Sophokles, ein Vertreter seines Volks auch in politischer Hinsicht, von Kallsen. Program 1850.
- ***Rendsborg Skole:** Beiträge zur Meteorologie Holsteins, von Sagge. Program 1852.

- ***Riel Skole:** De Tacitei sermonis proprietate in usurpandis participiis, scr. *Jungclaussen*. Program 1848.
- * — : Ueber den Unterschied zwischen Thieren und Pflanzen und die sogenannten Mittelformen, von *Scharenberg*. Program 1850.
- * — : Studien zu Shakespeares Heinrich IV, von *Struwe*. Program 1851.
- ***Plöden Skole:** Die Sophokleische Theologie und Ethik, von *Lübker*. Program 1851.
- * — : Zur Geschichte der Schule in den Jahren 1821—48. Program 1852.
- ***Glückstadt Skole:** Ueber den theologischen Character des Zeus in Heschylos Prometheus-trilogie, von *Reck*. Program 1851.
- * — : Die Naturwissenschaften und das Gymnasium, von *Meins*. Program 1852.
- ***Melsdorf Skole:** Ueber die Zeit der Abfassung der Electra, von *Kolster*. Program 1849.
- * — : Der griechische Aorist in seinem Verhältniß zu den übrigen Zeitformen, von *Delff*. Program 1851.
- * — : Ueber die Burgen und Dörfte des alten Ditmarschens, von *Kolster*. Program 1852.
- ***Keytjavik Skoles** Program for 1851, af *Egilsfyni*.
- *Desuden har Skolen modtaget 123 Programmer for 1851 fra Kongeriget Preussen.

B. Disciplenes Moriskabsbibliothek.

- M. Bojesen:** Underholdning for Børn. 12te—26de H. Kbh. 1852.
- Thisted:** Eventyr og Fortællinger af 1001 Nat. 1ste—10de H. Kbh. 1852—53.
- Livsbilleder.** Kbhvn. 1852.
- Trojel:** Kammerherre Guul. Kolding 1853.
- Winther:** Nye Digtinger. Kbhvn. 1853.
- Saach:** Tycho Brahes Ungdom. Kbhvn. 1853.
- En Reise til Amerika. Kbhvn. 1853.
- Chievig og Recke:** En Fortid. Kbhvn. 1853.
- Folketalender for Danmark** 1853. Kbhvn.
- Danske Folkekrifter.** I. Haderslev 1852.
- Grev Bothwell i Norge.** Kbhvn. 1853.
- Dnkel Toms Hytte,** illustreret. Kbhvn. 1853.

Jngemanns samlede Eventyr og Fortællinger. 7de—12te Bd. Kbhvn. 1850—52.

Zostrups poetiske Skrifter. 4de Bd. Kbhvn. 1852.

Møller: Tre udvalgte Fortællinger. Kbhvn. 1852.

Jor silde. En Hverdagshistorie. Kbhvn. 1853.

Dickens: Nicholas Nickleby. 3 Bd. Kbhvn. 1853.

— : David Copperfield, oversat af **Moltke.** 3 Bd. Kbh. 1852.

Souvestre: Paa Engen. Kbhvn. 1853.

Overkou: En Valgdag. Kbhvn. 1853.

Bøgh: Et enfoldigt Pigebarn. Kbhvn. 1853.

† **Kohmann:** Episoder af det danske Folkeliv. Odense 1851.

† **Fr. Bremer.** Skizzer fra England. Kbhvn. 1852.

† **Wildenhahn:** Erzgebirgische Dorfgeschichten. 2 Bde. Leipzig 1848—50.

C. Den naturhistoriske Samling

er ved Kjøb formeret med: en Sneehare, en Spove, en Hærfugl, 2 Spetmeiser, Mave af et Marsvvin.

D. Apparater til Underviisning i Naturlære.

En electromagnetisk Maskine med Pumpeværk.

En magnetoelectrisk Rotationsmaskine.

VII. Skolebeneficier og Legater.

1. Følgende Fordeling af Skolens Beneficier blev for indeværende Skoleaar, overensstemmende med min Indstilling, bestemt af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet:

Høieste Stipendium, 50 Rbd., tillagdes Disciplen **G. Bryndum,** Alt at oplægge.

Mellemste Stipendium, 35 Rbd., tillagdes Disciplene **H. Bryndum** og **L. Vimmer,** Alt at oplægge.

Laveste Stipendium, 20 Rbd., tillagdes Disciplene **H. Vilstrup** og **S. Holm,** Alt at oplægge.

Fri Underviisning erholdt følgende Disciple: 1) **M. Jørgensen.** 2) **E. Nielsen.** 3) **E. Gad.** 4) **H. Eiler.**

- 5) P. Arent. 6) H. Ollgaard. 7) M. Bryndum.
 8) P. Lemming. 9) S. Baumann. 10) P. Jürgensen.
 11) H. Møller. 12) Ch. Ekerøth, samt, som
 extraordinaire Gratister, L. Ingerslev og L. Trojel.
 Underviisning for nedsat Betaling erholdt: 1) L. Schwensen.
 2) H. Helm. 3) C. Hertel. 4) E. Varming.
 5) S. Silstrup. 6) B. Aagaard.

2. Renten af det **Helt=Pelttse** Legat for 1851 udgjorde 5 Rbd. 1 Mk.; i Beholdning havde 1 Mk. 10 Sk. Til Disciplen P. Pedersen blev af mig, efter Raadsforsel med Stedets Sognepræst, indkjøbt Bøger for 5 Rbd. 2 Mk. 8 Sk.; i Beholdning have altsaa til dette Aar 2 Sk.

3. Renten for 1852 af det til Skolen skjænkede "**Kolding Borgeres Legat**" udgjorde 20 Rbd., hvorfra endnu blev at drage en liden fra det foregaaende Aars Indkjøb skyldig Sum. Herfor blev som sædvanlig indkjøbt Bøger, der uddeeltes som Præmier for Flid og Fremgang i mundtligt Foredrag og Sang. Disse Præmier tilkjendtes, den 23de October 1852, for mundtligt Foredrag Disciplene M. Jørgensen, C. Hertel, A. Hertel, A. Worch, for Sang H. Vilstrup.

VIII. Afgangsexamen.

A. 1852.

Det er i Efterretningerne for sidstafvegne Skoleaar angivet, hvilke Disciple der agtede at indstille sig til den i 1852 afholdte Examen's tvende Afdelinger; ligeledes ere Opgaverne til de skriftlige Prøver ved samme der aftrykte. Her skal endnu angives Udfaldet af begge Examen's Afdelinger:

1ste Deel.

Til denne havde anmeldt sig 5 Disciple af VI Kl., af hvilke de tvende efter den skriftlige Prøve traadte tilbage, een

efter fuldendt Hovedexamen ikke fandtes moden til Opflyttelse i VII Kl. men forblev i VI Kl. De to Disciple, som efter Examen opflyttedes i VII Kl., erholdt følgende Specialcharakterer:

	Tydsf.	Fraanf.	Geographie.	Naturhistorie.
H. Eiler	tg.	mg.	ug.	mg.
L. Schwensen	g.	g.	mg.	mg.

2den Deel.

De 4 Disciple af VII Kl., som indstillede sig til denne, erholdt følgende Specialcharakterer:

	Udarbejdelse i Moderensadlet.	Ratin mundtlig	Ratin skriftlig.	Siforie.	Græf.	Arithmetik.	Geometrie.	Naturfære.	Skrift.
C. Iversen	g.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	g.	mg.	ug.
L. Sabroe	mg.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	g.	—
S. Ingerslev	g.	mg.	g.	ug.	mg.	ug.	mg.	mg.	mg.
S. Mohl	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	—

Resultatet af disse Specialcharakterer i Forbindelse med de dem ved Examen's 1ste Deel tildeelte *) blev, at de alle erholdt

*) For Fuldstændighedens Skyld afstryktes disse atter her:

	Tydsf.	Fraanf.	Religion.	Geographie.	Naturhist.
C. Iversen	mg.	mg.	mg.	ug.	ug.
L. Sabroe	ug.	ug.	mg.	mg.	mg.
S. Ingerslev	g.	mg.	ug.	ug.	ug.
S. Mohl	tg.	mg.	mg.	ug.	mg.

1ste Charakter (Sørensen med 88, Sabroe med 95, Jørgensen med 90, Møhl med 80 Points).

B. 1853.

Til Afgangsexamens 1ste Deel indstille sig 10 Disciple af VI Kl. (een Discipel, **S. Gad**, har efter Overlæg med sine Forældre og mig besluttet ikke at indstille sig til Proven). Til samme Examens 2den Deel indstille sig 5 Disciple af VII Kl. (een Discipel, **C. Nielsen**, som mangler endeel i den lovbefalede Alder, har bestemt sig til ikke at indstille sig).

Examens Udfald vil først kunne meddeles i Efterretningerne for næste Skoleaar; her tilføies endnu Opgaverne til de skriftlige Prøver:

Examens 1ste Deel.

Opgave til Oversættelse fra Dansk til Tydsk.

Maximilian den Anden var, omendstjondt ikke den første, dog vel den mildeste og elskværdigste imellem alle Keisere af det habsburgske Huus. I sit Egtekab med Carl den Femtes ædle Datter arvede han ni Sønner og sex Døttre, og den Kjærlighed, Mildhed og Godhed, som han øvede som Huusfader, virkede*) velsignende ogsaa i alle større Kredse. Ganske anderledes end Carls mørke Son, Philip den Anden, havde han dannet sig i sin store Onkels Skole og i tre Aar regjeret Spanien til hans Tilfredshed. Efter sin Tilbagekomst virkede han væsentlig for Afslutningen af Basfauer=Forliget, der beroligede Tydskland, og forblev siden i religiøse Anliggender paa den alene rigtige Bei, til hvilken dengang endnu ingen Herster havde hævet sig og selv senere saa faa hævede sig. Ved regelmæssig Inddeling af sin Tid var han stedse Herre over Forretningerne, ved Maadehold i alle Ting stedse Herre over sig selv. Noesværdige Egenstaber, som man hos denne eller hiin Fyrste finder ad-

*) beglücken (velsigne).

skilte eller i eensidig Overdrivelse, eller som Følge af uøjsommelig Beslutning, fremgik af hans inderste Naturs skønne uforstyrrede *) Harmonie. Derfor var han ikke blot retfærdig, men ogsaa mild og høimodig, ikke blot Ven af ædel Alvor, men ogsaa af munter Spøg; derfor gjorde mangeslags Gjærnsøielser hans Flid intet Afbræk**), og han behøvede ikke pedantisk at spille Keiseren og at fremkønstle Værdighed, da han besad et keiserligt Sindelag, der opvækker Kjærlighed og Tillid, fordi det bærer Kjærlighed og Tillid i sig. Maximilian var i alle Ting det fuldkomne Modstykke til sin nærmeste Slægtning, Philip den Anden; hvilken Lykke, hvis han havde levet og hersket saa længe som denne!

Examens 2den Deel.

Dypgave til Oversættelse fra Latin til Dansk.

(Extremo libro tertio Tacitus narravit, Vespasiani duces et copias, ad Cremonam victores, Romam intrasse, Vitellium interfectum esse. Vespasianus ipse nondum in Italiam ex Oriente venerat).

Interfecto Vitellio bellum magis desierat quam pax coeperat. Armati per urbem victores implacabili odio victos consecabantur, plenæ cædibus viæ, cruenta fora templaque, passim trucidatis, quos fors obtulerat. Mox, augescente licentia, scrutari ac protrahere abditos; si quem procerum habitu et juventute validum ¹⁾ conspexerant, abtruncare, nullo militum aut populi discrimine. Quæ sævitia recentibus odiis sanguine explebatur, deinde verterat in avaritiam; nihil usquam secretum aut clausum sinebant, Vitellianos occultari simulantes; initium id perfringendarum domuum vel, si resisteretur, causa cædis; et egentissimus

*) ungetrüb't (uforstyrret).

**) Eintrag (Afbræk).

¹⁾ Milites Germanici, e quibus Vitellianus exercitus constabat, fere juvenes robusti erant et proceritate corporum excellabant.

quisque e plebe et pessimi servitorum ultro dites dominos prodebant; alii ab amicis monstrabantur. Ubique lamenta, conclamationes et forma captæ urbis, adeo ut Othonianorum Vitellianorumque militum invidiosa antea petulantia desideraretur. Duces partium, accendendo civili bello acres, temperandæ victoriæ impares erant. Quippe in turbas²⁾ et discordias pessimo plurima vis, pax et quies bonis artibus indigent. Nomen sedemque Cæsaris Domitianus acceperat, sed, nondum ad negotia intentus, solis voluptatibus filium principis agebat³⁾. Præfectura prætorii⁴⁾ penes Arrium Varum, summa potentiæ in Antonio Primo erat. Is pecuniam familiamque e Vitellii domo quasi prædam⁵⁾ Cremonensem rapiebat. Civitas pavida et servitio parata occupari⁶⁾ redeuntem Terracina L. Vitellium cum cohortibus, exstinguique reliqua belli postulabat. Præmissi Ariciam equites, agmen legionum intra Bovillas stetit. Nec cunctatus est Vitellius se et cohortes arbitrio victoris permittere; miles infelicia arma haud minus ira quam metu abjecit. Longus deditorum ordo, sæptus armatis, per urbem incessit, nemo supplici vultu, sed tristes et truces⁶⁾ et adversus plausus et lasciviam insultantis vulgi immobiles⁶⁾).

²⁾ ο: ad turbas excitandas.

³⁾ vise sig som Fyrstesøn (give Fyrstesønnen).

⁴⁾ dignitas et locus præfecti prætorii (prætorio).

⁵⁾ præveniri. L. Vitellius, Auli Vitellii imperatoris frater, cum aliquot cohortibus in Campania fuerat et Terracinam ceperat.

⁶⁾ Pluralis numerus refertur ad singulos, qui significantur, quum dicitur "deditorum ordo".

NB. De tilføiede Dplysninger oversættes ifte.

Dpgave til Oversættelse fra Dansk til Latin.

Om Lacedæmonieren Chilo, der, som bekendt, var een af de syv Mænd, hvem det gamle Grækenland fremfor Andre

har givet Navn af Bise, staaer der hos Gellius, en latinſk Skribent fra det andet Aarhundrede efter Christi Fødsel, en ret net Fortælling. Da Chilo i en hoi Alder laae syg og sølte, at Døden nærmede sig, talte han roligt og blidt med sine Venner, der stode omkring ham, og sagde iblandt Andet, at han stedsse havde gjort sig Umage for ikke at gjøre Noget, som han bagefter maatte fortryde, og at han heller ikke nu ængstedes ved Grindringen om sit førte Liv, men at der dog randt ham een Ting i Hu, i hvilken han baade før havde tvivlet og endnu tvivlede, om han havde handlet ret eller ilde. Jeg var engang, sagde han, Dommer med to Andre i en Bens Sag, der angik hans Liv og Belsærd. Jeg indsaac, at efter Loven maatte han fordommes, men dog kunde jeg ikke undlade at ønske, at han paa en eller anden Maade kunde frikjendes. Efter megen Overveielſe besluttede jeg da selv stiltiende at fordomme ham ved min Stemme, men overtalte de to Mænd, som domte med mig, til at frifinde ham. Saaledes troede jeg dengang at fyldestgjøre baade Dommerens og Ben- nens Pligt; men nu frygter jeg for, at jeg handlet troløst, idet jeg har raadet Andre til at gjøre det, som jeg selv ikke vilde gjøre, fordi det var urigtigt. Viſſelig frygtede Chilo ikke uden Grund; men i dette Spørgsmaal om Benskabets Ret have ogsaa de græske Philosopher fra en senere Tid stundom havt mindre strenge Meninger og troet, at det var tilkadt for en Bens Skyld, i det Ringeste i mindre Ting, at afvige lidet fra Pligtens Bei, saasom Peripatetikeren Theophrast, hvem Cicero følger i det lidet Skrift, som bærer Navnet Lælius.

Arithmetisk Opgave.

Om en Uhrskives Midtpunkt dreie sig eensformigen Time- viseren, Minutviseren, Secundviseren, af hvilke den første gjør en Omdreining i 12 Timer, den anden i 1 Time, den tredie i 1 Minut. Idet alle tre Visere dække hinanden ved Klokketallet 12, saa spørges: efter hvilken Tids Forløb vil dernæst

Secundviseren første Gang komme til nøiagtigen at halvare Vinklen imellem de to andre Visere?

Geometrisk Opgave.

I et Triangel Hayes given en Side a , Hoiden h nedfaldt paa samme Side og den Linie f , som forbinder Siden Midtpunkt med det modstaaende Toppunkt. Heraf skal Trianglet construeres, og Formlerne angives til Bestemmelse af de to andre Sider og af Vinklerne.

Exempel: $a = 12'$, $f = 5'$, $h = 3'$.

Opgave til Udarbeidelse i Modersmaalet.

Ydmyghed som christelig Dyd; dens Forskjellighed fra Bestedenhed i Almindelighed.

IX. Blandede Efterretninger.

Bed Circulairskrivelse af 10de Jan. d. A. har Ministeriet bestemt som Regel, at der for de Disciple, som efter fuldendt 2den Deel af Afgangsexamen ved de lærde Skoler overgaae til Universitetet og forlade Skolen i Lobet af Juli Maaned, kun bliver at erlægge Skolepenge for den første Maaned af Juli Qvartal, hvorimod for Disciple, som uden at dimitteres til Universitetet udmeldes af Skolen i Lobet af Juli Qvartal, i ethvert Tilfælde bliver at erlægge fulde Skolepenge for hele Qvartalet.

Bed Circulairskrivelse af 25de Febr. d. A. er den i Forordningen af 7de Novbr. 1809 § 127 givne Forfkrift bleven indskjærpet, at der for enhver lærd Skole skal Hayes en fuldstændig Fortegnelse over alle samme tilhørende Inventariesager (dertil ogsaa regnet Landkort, Forfkrifter o. desl.), og at aarlige Afgangs- og Tilgangslistes for sammes Bedkommende fremlægges ved ethvert Skoleregnskab. Disse Fortegnelser, som hvert 5te Aar skulle fornyses, samt de aarlige Afgangs- og

Tilgangslister, der slutte sig til den optagne Hovedfortegnelse, skulle forfattes af Rector. Over Bibliothekerne og de videnskabelige Samlinger blive ligeledes at forfatte Fortegnelser, forsaavidt de ikke allerede ere tilstede (hvilket her er Tilfældet).

Skolen har i Finantåaret 1852—53 haft følgende Indtægter og Udgifter:

Indtægt.

Renter af Skolens rentebærende Formue...	50 Rbd.	86 Sk.
Jordebogsaafgifter i Korn og Penge.....	2256	— 62 —
Af Rolding Kirke	61	— 32 —
Skolecontingenter i Alt	1359	— 16 —
Promotionscontingenter	45	— = —
Erstatning for Tabet af Hartfornsprivilegiet	—	39 —
Tilskud fra den almindelige Skolefond	6000	— = —
Beholdning fra foregaaende Aar	3045	— = —
Summa	12818 Rbd.	43 Sk.

Udgift.

Faste Gager og personligt Tillæg	7600 Rbd.	= Sk.
Limeundervisning og overskydende Antal		
Timer	709	— 72 —
Pensioner og Understøttelser.....	1366	— 64 —
Tilskud til Bibliotheket og de videnskabelige		
Samlinger	310	— = —
Bygningers og Inventariums Vedligeholdelse	340	— 79 —
Brændsels- og Belysningsforbrødenheder ...	197	— 68 —
Skatter og Afgifter	273	— 1 —
Regnskabsføringen	186	— 65 —
Forforskjellige Udgifter (Skoleopvarmning; Reengjørelse; Porto, Protocoler, Skrive-materialier, Afskrivning; Programmer og Skolehøitideligheder)	344	— 21 —
Extraordinaire Udgifter.....	—	—

Summa 11328 Rbd. 82 Sk.

De offentlige Examina i Kolding

foretages i

I. Afgangsexamen.

(I Solennitetssalen.)

(De skriftlige Opgaver ere udarbejdede den 23—25de Juni.)

Onsdagen den 13de Juli.

Kl. 4-6½. VII Kl. A. Latin.

Torsdagen den 14de Juli.

Kl. 8-10½. VI Kl. Tydsk.

Kl. 3-5. VII Kl. A. Græsk.

Fredagen den 15de Juli.

Kl. 10-12. VII Kl. A. Naturlære.

Kl. 4-6½. VI Kl. Fransk.

Lørdagen den 16de Juli.

Kl. 11½-12. VII Kl. A. Hebraisk.

Mandagen den 18de Juli.

Kl. 8-10½. VI Kl. Geographie.

Kl. 4-6. VII Kl. A. Historie.

Lærde Skole for Aaret 1853

følgende Orden.

II. Skolens Hovedexamen.

(Den 11te og 12te Juli skriftlige Prøver.)

V Kl.s Børelse.

IV Kl.s Børelse.

III Kl.s Børelse.

Onsdagen den 13de Juli.

8-10. VI Kl. Religion. 8-10. III Kl. Natur- 8-10½. VI Kl. Græff.
historie.
10½-12¼. IV Kl. Histo- 10½-12½. II Kl. Reli-
rie og Geographie. gion.
3-4. VII Kl. B Historie. 3-5. III Kl. Religion. 3-4. V Kl. Naturhist.

Torsdagen den 14de Juli.

10½-12½. II Kl. Lybsk. 10½-12½. III Kl. Latin. 10½-11½. V Kl. Mathe-
matif.
3-4. I Kl. Historie og
Geographie.
5-6. V Kl. Religion. 4½-6. IV Kl. Fransk. 4-5. VII Kl. B Hebraisk.

Fredagen den 15de Juli.

10-12. III Kl. Historie 8-9½. IV Kl. Natur-
og Geographie. historie.
3-4. VII Kl. B Natur- 3-5. II Kl. Dansk. 3-4. V Kl. Græff.
lære.

Lørdagen den 16de Juli.

8-10½. VI Kl. Latin. 8-10. II Kl. Fransk. 8-9. V Kl. Historie og
og Geographie.
10½-11¼. VII Kl. B 10½-12. IV Kl. Lybsk. 10-12. IV Kl. Mathe-
Latin. matif.
3-5½. VI Kl. Historie. 2½-4. III Kl. Mathe- 3-4. I Kl. Lybsk.
matif. 4-6. III Kl. Fransk.
6-7. Musik og Sang.

Mandagen den 18de Juli.

8-9½. IV Kl. Religion.
11-12. VII Kl. B Græff. 9½-10½. I Kl. Dansk.
3-4. I Kl. Naturhistorie. 3-4. V Kl. Fransk.
5-6. VII Kl. B Religion.

Tirsdagen den 19de Juli.

Kl. 9-11½. VII Kl. A. Matematik.

Onsdagen den 20de Juli.

Kl. 10½-12. VII Kl. A. Religion.

Kl. 3-5½. VI Kl. Naturhistorie.

Tirsdagen den 19de Juli.

4-6. IV Kl. Latin. 9-10. I Kl. Religion. 8-9. V Kl. Lydst.
 2-4. II Kl. Historie og 3-5½. VI Kl. Mathe-
 Geographie. matif.

Onsdagen den 20de Juli.

8-9. VII Kl. B Ma- 8-9½. IV Kl. Græst.
 tematif.
 9½-10½. V Kl. Latin. 9½-11½. II Kl. Natur-
 3-5. III Kl. Lydst. historie.

Proben over de til Optagelse i Skolen anmeldte nye Disciple foretages Torsdagen den 21de Juli Kl. 3 Eftermiddag.

Fredagen den 22de Juli, Formiddag Kl. 10, foretages Translocationen.

Underviisningen i det nye Skoleaar begynder Tirsdagen den 23de August Kl. 8 Formiddag.

Til at overvære Examen samt Translocationshøitideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Børgere, samt Enhver, der interesserer sig for Skolen og for Underviisning overhovedet.

Kolding lærde Skole, den 30te Juni 1853.

C. F. Ingerslev.

